

2013BEM07 bijlage
Aan: Commissie BEM
Van: Mariëtte Pennarts
D.d.: 18 januari 2013

Resultaten van gesprekken met partners

Ik ben op verzoek van uw Staten (30 november 2012) in het kader van de provinciale Arhi-procedure in gesprek gegaan met een aantal gemeenten, waterschappen en andere stakeholders. Hierbij geef ik u een terugkoppeling van wat er leeft in de regio.

Gemeenten

Er is gesproken met de gemeenten Amersfoort, Utrecht en de VNG afdeling Utrecht. De rode draad in de gesprekken met gemeenten waren grenzen. Gemeenten zoeken samenwerking in de regio op inhoud en kijken daarom pragmatisch naar gemeente- maar ook naar provinciegrenzen. Jeugdzorg, economie (woon-werkverkeer), samenwerking binnen veiligheidsregio's en politieregio's, zorg (ziekenhuizen verspreid over de regio), wonen, onderwijs: gemeenten werken op al deze dossiers samen. Het is de vraag of het trekken van verschillende bestuurlijke grenzen verstandig is (een opgeschaalde provincie in 2015 komt weer niet overeen met de politieregio's, veiligheidsregio's en de huidige waterschappen). Bovendien is het de vraag of er wel één juiste oplossing is voor het probleem, en zal er altijd een rand zijn aan die oplossing. En wat doe je met die gemeenten?

Over de fusievoornemens tot een grote provincie hebben gemeenten zorgen als het gaat over het gebrek aan gemeenschappelijkheid, de grootte van het gebied (van Texel tot Rhenen) en de identiteit van het Utrechtse in de opgeschaalde provincie. Ook moet er gekeken worden hoe de kwaliteit van gemeenschappelijke opgaven die doorlopen over de provinciegrenzen wordt behouden, of zelfs versterkt (economie, vervoersstromen, infrastructuur, landelijk gebied en natuur, water en onderwijs).

Gemeenten vinden het belangrijk om in deze tijd te kijken naar wat er verbeterd kan worden in bestuurlijk Nederland, ook bij provincies. Misschien brengt een onorthodoxere blik op deze bestuurlijke discussie nieuwe ideeën hoe het anders, en beter kan. Gemeenten wensen dan ook een visie van de minister op de bevoegdheden, taken en financiële middelen van de opgeschaalde provincie tot landsdeel. Gemeenten spreken hun zorg uit over de planning van allereerst de opheffing van de WGR+ regio's en vervolgens de opschaling van de provincies in verband met de continuïteit van de dienstregeling en beleidsafspraken en het risico van 2 opeenvolgende reorganisaties.

Gemeenten zien een stapeling van decentralisaties, financiële zorgen, bezuinigingen en grote structuurdiscussies op hen afkomen. Wat betekent dit voor de bestuurskracht in de Utrechtse regio en de relatie tussen de provincie en gemeenten in de komende jaren als al deze plannen doorgezet worden?

Ook is er gesproken over het betrekken van gemeenten in de Arhi-procedure, en de manier waarop. Omdat de colleges van B&W ook door de minister worden geconsulteerd, organiseert de VNG afd. Utrecht in samenwerking met de provincie Utrecht een opiniërende bijeenkomst voor gemeenten, met smaakmakers en deskundigen. In deze bijeenkomst

kunnen gemeenten meedenken, met elkaar in gesprek zoeken naar gemeenschappelijkheid voor randvoorwaarden (bijv. draagvlak, meerwaarde en inhoud), en krijgen ze ook inhoudelijke inspiratie voor de consultatie en hun eigen standpuntbepaling.

Waterschappen

Er is gesproken met het Waterschap Vallei en Veluwe, Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Dat provincies moeten opschalen is voor de waterschappen op zichzelf minder belangrijk, zolang de waterschappen en de watersysteembegrenzing van hun gebieden intact blijven. Dat wordt natuurlijk anders als het kabinet waterschappen wil opheffen en integreren met de beoogde 5 landsdelen. Waterschappen opereren vooral op gemeentelijk en zelfs perceelsniveau. En ze zien zichzelf dan ook niet als middenbestuur, maar veel dichterbij de gemeenten staan. Het waterschap is een functionele bestuurslaag met strak omschreven taken en een eigen, daaraan gekoppelde belasting. Er is wereldwijde navolging van het Nederlandse waterschapsmodel, zowel qua bestuurlijke organisatie als qua taakbehartiging.

De Adviescommissie Water (AcW) heeft op 2 november 2012 een advies uitgebracht aan de demissionair Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu: *"Bestuurlijke balans in het waterbeheer. Evenwicht door tegenwicht."* Waterbeheer is essentieel voor het voortbestaan van Nederland. Dit is naar de mening van de AcW zo'n groot belang, dat het waterbeheer altijd zelfstandig en expliciet tegen andere belangen moet worden afgewogen. De Commissie vindt het daarom noodzakelijk dat het waterbeheer is ondergebracht bij een uitvoeringsorganisatie die onafhankelijk is van andere belangen.

Er zijn in deze discussie over het middenbestuur ook kansen. Kansen in het perspectief dat mogelijk taken en bevoegdheden van Rijkswaterstaat kunnen worden overgedragen aan het middenbestuur.

Daarnaast wordt nog opgemerkt dat een fusie (en waterschappen hebben daar veel ervaring mee) heel veel energie en tijd kost. Dat als gebieden te groot worden, ze alleen maar bureaucratischer worden, ook omdat de afstand van bestuur naar de inwoners dan alleen maar groter wordt. Je gaat van 36 besturen (24 waterschappen + 12 provincies) naar 5 landsdeelbesturen! De inschatting is dat bij 16 waterschappen in Nederland je tegen de grenzen van doelmatigheid oploopt.

Ook verschuift het toezicht als waterschappen en landsdelen (provincies) bij elkaar worden gevoegd. Het toezicht ligt nu bij de provincie, maar zal bij de landsdelen weer naar het Rijk moeten gaan.

Provincies

Er is gesproken met de provincies Gelderland en Zuid-Holland.

Als eerste reactie vragen de provincies zich af voor welk probleem deze fusievoornemens voor de provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland de oplossing is, en waarom in deze constellatie. Zo leven er zorgen rond de bestaande samenwerkingsinitiatieven over de grenzen met andere provincies zoals Noord-Brabant (bijv. A2-zone) en Gelderland (bijv. FoodValley), en de positie van Zuid-Holland (Groene Hart) bij deze fusievoornemens. Bestuurlijke drukte speelt buiten de Randstad minder, wat toch een aanleiding vormde tot de kabinetsvoornemens rond de bestuurlijke organisatie van Nederland. Hervorming van de bestuurlijke inrichting van Nederland vraagt om een totaalvisie van de minister, met concrete

plannen voor gemeentelijke herindelingen, de opheffing van de WGR+, het integreren van waterschappen en de opschaling van provincies. Ze grijpen allen op elkaar in. Tenslotte verwachten de provincies in de visie duidelijk omschreven welke bevoegdheden, taken en financiële autonomie mogelijk zijn voor de landsdelen, ook in relatie tot de departementen en de gemeenten. Naar aanleiding van de fusievoornemens in de Noordvleugel heeft het college van Zuid-Holland op 8 januari 2013 een brief aan de minister gestuurd met het verzoek om ook de gevolgen voor hen in beeld te brengen met een perspectief voor de Zuidvleugel van de Randstad.

KvK

KvK Midden Nederland herkent zich niet direct in de passage van de brief van minister Plasterk waarin hij opmerkt dat opschaling van provincies bijdraagt aan een beter investerings- en vestigingsklimaat. En dat er meer bestuurlijke slagkracht ontstaat, waar het georganiseerde bedrijfsleven om vraagt.

De KvK Midden Nederland wil op de brief van de minister reageren en zal daarvoor de achterban raadplegen en overleggen met de andere KvK's in de betrokken provincies (Amsterdam, Noordwest-Holland en Gooi- Eem- en Flevoland).

Een ander punt van aandacht voor de KvK vormt de relatie/taakverdeling rijk-middenbestuur. Als het kabinet spreekt over een herijking van taken/bevoegdheden tussen provincie/ landsdelen-gemeenten (opplussen) lijkt een herijking/afbakening van taken en bevoegdheden tussen rijk-landsdelen ook niet meer dan logisch.

De relatie met provincie Utrecht wordt gewaardeerd; er zijn goede bestuurlijke en ambtelijke contacten en als dossiers/vraagstukken er om vragen, kan er snel geschakeld worden. In dit verband worden ook de contacten genoemd in het kader van de PCL, Utrecht Buiten en EBU.

VNO-NCW-midden

De reactie van de regionale VNO beweegt zich min of meer rond die van het standpunt van de landelijke VNO-NCW. VNO wenst een efficiënter openbaar bestuur en een provinciale opschaling kan daar aan bijdragen.

Veel thema's hebben een regionale context zoals op de dossiers RO en mobiliteit. Het bedrijfsleven bekijkt het bestuurlijke vraagstuk meer vanuit de belemmering maar dat is per definitie ambivalent. Het bedrijfsleven wil een goedkoper en efficiënter openbaar bestuur en een verlaging van de bestuurlijke drukte.

Met de voorgestelde provinciale fusie ontstaat een groot economisch gewicht dat je meer body kan geven in Europees perspectief. De provincie is een belangrijke partner vanwege specifieke thematieken. Wil de provincie van waarde blijven voor de regio dan is een goed profiel van de nieuwe provincie van belang. Als de schaalvergroting alleen is ingegeven vanwege een kostenreductie dan is dat maar een eenmalige opbrengst.

Wordt de huidige situatie als een belemmering ervaren? De VNO-NCW-midden constateert dat er weinig tot geen interactie is tussen Flevoland en Utrecht. De samenvoeging van de drie provincies heeft voor de zuidkant van de Noordvleugel minder te bieden.